

Salvo Sottile

Donkerder dan middernacht

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Corleone, 1986

Het was 1 maart.

Corleone vierde de naamdag van zijn schutspatroon, San Leoluca.

Tijdens de processie rende een jongen met een stijve rechterarm, een wankel tred en rechtopstaand haar in tegengestelde richting van de stoet ter ere van de heilige.

‘Help! Help!’ riep hij, terwijl hij probeerde in de menigte op te gaan.

Drie mannen volgden hem.

‘Fredo!’ schreeuwde een van hen. ‘Kom eens hier, we willen alleen maar met je praten!’

‘Ik wil niet met jullie praten, jullie zijn slecht!’ hijgde de arme jongen, die af en toe achteromkeek en zijn benen steeds sneller probeerde te laten gaan.

Alfredo Gariffo, oftewel Fredo, mocht dan niet bijster intelligent zijn, maar als het op lopen aankwam was hij net een haas.

Een pijl uit een boog.

Ook deze keer was hij zo snel dat de drie die hem op de hielen zaten zich gewonnen gaven. Na nog geen driehonderd meter ploften ze met hun tong op hun knieën op de grond.

Met een van zweet doordrenkt hemd en een stekende pijn in zijn rechterzij bleef Fredo doorrennen. Van de Via Bentivegna sloeg hij de Via San Martino in, boog af naar links en stak de Vicolo Firmaturo in. Nog wat zigzagbewegingen en weg was hij. Die nacht liet hij zich niet meer zien in het dorp; iets zei hem dat hij beter buitenshuis kon slapen.

Rond twee uur 's nachts ging Occhiuzzo op een halletje naar Nino Giaconia om hem te wekken.

‘Ninuzzo, opstaan, we hebben een probleem.’

‘Wat is er gebeurd?’

‘Je moet Fredo zoeken, nu.’

‘Fredo?’ vroeg de ander met dikke slaapogen. ‘Hoezo? Wat heeft hij uitgevreten?’

Fredo en hij waren even oud: twintig.

Van kinds af aan woonden ze al tegenover elkaar, ze waren samen opgegroeid. Dezelfde spelletjes, dezelfde vrienden, maar een ander lot. Alfredo werd beschouwd als een zwakzinnige, een arme drommel waaraan een steekje loszat. Hij had geen echte vrienden behalve hem, Nino Giaconia, die van hem hield als van een jonger broertje, en wee degene die een vinger naar hem uitstak.

Iedereen in Corleone herinnerde zich nog die keer dat een jongen van hun leeftijd, een dikzak die altijd heel stoer deed, het in zijn hoofd haalde Fredo in het gemeentepark staande te houden en voor gek te zetten.

Hij apte hem na waar iedereen bij was.

Hij noemde hem halvegare.

Hij zette hem zo voor schut dat hij hem aan het huilen maakte. De dikzak maakte zijn vrienden aan het lachen, deed grappig ten koste van Fredo, maar wist niet door wie die halvegare beschermd werd. Toen hij die avond naar huis liep, was hij zo onvoorzichtig een donker steegje in te gaan. Een donkere schim viel op zijn hoofd, stortte met de snelheid van een meteoriet op hem neer. De dikzak had niet eens de tijd zich te realiseren wat er gebeurde. Hij lag ineens op de grond met gebroken armen en benen. Terwijl hij het uitschreeuwde van de pijn, hoorde hij een hese stem in zijn oor fluisteren: ‘De volgende keer dat je Fredo te pakken neemt, snij ik je als een pompoen in tweeën, begrepen?’

Vanaf dat moment was Alfredo Gariffo in Corleone onaantastbaar. Ze zeiden dat hij de pupil van een gevaarlijke voortvluchtige was – zo een die in de bergen woonde en die je maar beter niet op straat tegen kon komen.

‘Ga je me nog vertellen wat hij heeft uitgevreten?’ vroeg Giaconia nogmaals aan Occhiuzzo, terwijl hij een kommetje van zijn handen maakte en koud water uit een teiltje in zijn gezicht plensde.

‘Ze hebben hem met Cagnazzo zien praten,’ antwoordde Occhiuzzo, die hem een handdoek toewierp. ‘Ik hoop niet dat hij hem iets verteld heeft...’

Kapitein Domenico Cagnazzo was de commandant van de carabinieri bij de compagnie van Corleone. Hij was bezig met een onderzoek naar een bomexplosie die de halve zuivelfabriek van baron Rizzini, een rijke ondernemer die niet voor rede vatbaar was, had verwoest. De opdracht voor de aanslag was gegeven door Casimiro Ciciliato, de oude maffiabaas van het dorp die – toen het goedschiks niet lukte – de baron er op deze manier van hoopte te overtuigen de tien miljoen lire te dokken waarmee die, zo had hij hem verteld, zijn bescherming kon kopen.

Rizzini had wekenlang vaag gedaan.

Elke keer als de afgevaardigden van de boss bij hem op kantoor kwamen aankloppen voor geld vroeg hij meer tijd. Zo ging het een paar maanden door, tot de bom afging in een magazijn vol machines en hij persoonlijk naar Ciciliato kwam om te betalen. De schade liep in de honderden miljoenen.

Om Rizzini dit fraaie lesje te leren, had de boss twee lummels uit het dorp geronseld, Gaspare Occhiuzzo en Nino Giaconia. Het waren twee lamzakken die er zelfs nog nooit aan gedacht hadden op het land te gaan werken of een eerlijk baantje te zoeken. Ze voelden tirannenbloed door hun aderen stromen.

Op hun twintigste hadden ze al een strafblad. Ze waren begonnen met veediefstal en vernieling. Keer op keer draaiden ze de gevangenis in en na verloop van tijd keerden ze de kleine criminaliteit de rug toe en werden verklaard tot ‘maffiose verdachten’.

Op papier waren ze allebei werkloos. Het waren niet zomaar vrienden of maten, maar sinds enige tijd ook nog zwagers: Gaspare was getrouwd met Nino’s zus Teresa. In het bureaucratische jargon dat overheerste in de dossiers met hun naam erop die op het hoofdbureau van de carabinieri werden bewaard, waren ze officieel ‘onvindbaar’.

Ze waren allebei voortvluchtig.

In de nacht van de bomexplosie in het magazijn van Rizzini – een paar dagen voor het feest van San Leoluca – had Nino ook Fredo meegesleept. Occhiuzzo was tegen. Alleen al de aanblik van die jongen bezorgde hem netelroos.

‘Waarom moeten we hem verdomme meenemen? We hebben alleen maar last van hem!’ brieste Gaspare, in de hoop zijn zwager te kunnen overhalen dat uilskuiken in het gemeentepark achter te laten.

‘Het kan toch geen kwaad?’ zei Nino verdedigend. ‘Wij klaren die klus en hij blijft in de auto zitten. Hij vormt geen enkel probleem, daar sta ik voor in!’

‘Nou, goed dan, als jij het zegt.’

Kapitein Cagnazzo, een jonge officier die afkomstig was uit Pescara, maakte al maanden jacht op de verschrikkelijke zwagers uit Corleone. Ze waren een obsessie voor hem geworden. Uit vertrouwelijke bron had hij gehoord dat ‘Fredo de zwakzinnige’ een beschermeling van Nino was, dus was hij die gaan uithoren om erachter te komen waar hij de zwagers kon vinden.

‘Hoor eens, als hij met de kapitein heeft gepraat, zijn we de lul,’ zei Occhiuzzo somber. ‘Ik heb gisteren drie knulletjes achter hem aan gestuurd, maar hij wist te ontkomen. Je moet hem vinden, en snel een beetje!’

‘Maak je niet druk,’ suste Giaconia. ‘Ik ken Fredo; hij is geen verrader, maar ik ga hem nu meteen opzoeken om met hem te praten.’

‘Weet je dan waar hij is?’

‘Misschien wel.’

Nino ging meteen op zoek naar Fredo op de enige plek waar hij hem vrijwel zeker zou aantreffen: de Cascata delle Due Rocche, de waterval van de twee rotsburchten, een natuurlijke kloof aan de voet van Castello Soprano. Ze gingen er als kind altijd samen spelen en het was hun favoriete toevluchtspark als ze zich wilden afzonderen van de rest van de wereld.

Met de auto was Giaconia er in een minuut of tien. Hij liet de auto aan de kant van de weg staan, deed de lichten uit, klom over de vangrail en na een steile afdaling tussen de kiezelstenen volgde hij de loop van een droge rivierbedding.

Het was er bijna helemaal donker.

Links van hem groeide dicht struikgewas.

Op een gegeven moment zag hij het silhouet van zijn vriend.

Hij zat op een grote steen op de rechteroever van de rivier, onder aan een aarden wal van waaraf in de verte de lichtjes van Corleone te zien waren.

‘Fredo?’

De jongen herkende hem eerst niet. Hij zag iemand dichterbij komen en begon als een gek te rennen, zoals alleen hij dat kon.

‘Fredo! Ik ben het, Nino! Blijf staan!’

Bij het horen van die naam kwam Fredo meteen tot stilstand.

‘Ik ben gekomen om je te helpen, wacht even! Ik wil alleen maar praten!’

Giaconia’s stem echode tegen de rotswanden.

Het leek net of de vuurpijlen in Fredo’s voeten op slag uitdoofden. Hij draaide zich om en rende op Giaconia af.

‘Nino, je moet me helpen!’ smeekte hij bijna huilend. ‘Ze willen me vermoorden!’

Giaconia probeerde hem te sussen.

‘Wat zeg je nou, Fredo? Ik ben er toch? Niemand zal je kwaad doen...’

‘Jawel. Je zwager Gaspare wil me afmaken. Hij is kwaad omdat ik met Cagnazzo heb gepraat.’

Plotseling werd Nino’s stem kil en scherp. ‘Wat heb je tegen de kapitein gezegd?’

‘Niets over je zwager, maar Cagnazzo bedreigde me. Hij zei dat hij me in de bak zou gooien en de sleutel zou wegslijten als ik hem niet iets zou vertellen, al was het maar iets kleins.’

Giaconia fronste zijn wenkbrauwen.

‘Wat heb je hem verteld, Fredo?’

‘Hij vroeg of ik op de avond van de bomexplosie bij het magazijn van baron Rizzini was geweest en ik antwoordde dat ik daar met jou was, dat jij mijn beschermengel bent en me tegen het kwaad beschermt...’

Fredo was even stil, keek zijn vriend met zijn bedaarde gezicht aan en vroeg: ‘Ik heb het goed gedaan, toch? Jou doen ze niets, hè, Ninetto?’

Giaconia keek gespannen en antwoordde zonder veel overtuiging: ‘Inderdaad, Fredo, inderdaad... Maar je hebt toch niet gezegd waar ik me schuilhou, of wel?’

Fredo keek naar de hemel, alsof hij tussen de miljoenen sterren een antwoord zocht. Toen liet hij zijn hoofd zakken, richtte zijn blik weer op Nino en glimlachte zwakjes. Hij stamelde iets en antwoordde toen vaag: ‘Dat weet ik niet meer.’

Giaconia vloekte binnensmonds en stak een hand uit. ‘Maak je niet druk, Fredo, alles is oké, kom hier, omhels me eens!’

De ander kwam dichterbij.

Eindelijk glimlachte hij blij. Hij keek Nino aan met zijn grote, onschuldige ogen, als die van een kind.

Nu voelde hij zich rustig en veilig.

Giaconia trok hem stevig tegen zich aan.

Toen pakte hij in een flits het pistool dat hij in zijn jaszak had, zette de loop tegen Fredo’s borst en haalde de trekker tweemaal over.

Twee droge knallen ter hoogte van het hart.

De echo van de schoten weergalmde door de hele kloof.

Fredo helde voorover en viel als een dood gewicht op Giaconia neer. Zijn benen leken wel van bordkarton. Nino hoorde de doodsstrijd van zijn vriend, de lucht die langzaam uit zijn longen liep. Eerst hoorde hij een zucht, toen nog een langere, toen een gereutel en toen... niets meer.

Hij legde het lijk voorzichtig op de grond en keek het aan. Fredo was gestorven zoals hij had geleefd: met een glimlach om zijn lippen. Giaconia was sneller geweest dan zijn zieke hoofd. Hij had hem niet eens de tijd gegeven om een andere gezichtsuitdrukking aan te nemen. Het was of hij er alles aan had gedaan om Fredo’s hart te laten ophouden zonder hem te hoeven uitleggen dat er geen vrienden bestaan als het om zaken gaat.

Dat kon hij toch niet bevatten.

Palermo, 1996

Nino Giaconia was een voortvluchtige als alle anderen. Hij was een Corleonese maffioso, een ras apart. Verrader. Hond zonder baasje.

Dik, niet al te groot, grijzende haren en snor, sprak moeizaam Italiaans en schreef het nog slechter. Hij had nog nooit in zijn leven gewerkt. Schieten was wat hij het beste kon.

Als kind had hij in de bergen getraind. Hij ging ’s nachts naar boven om de schapen die aan de voet van de Rocca Busambra zonder herder graasden met hagel te treffen. Hij kon er een raken van vijftig meter afstand. Zelfs in het donker. Hij kon ontzettend goed richten.

De moord op Fredo was zijn vuurdoop geweest. Sindsdien waren er nog heel wat misdrijven bij gekomen.

Gaspare Occhiuzzo, zijn zwager, was binnen een paar jaar het hoofd van de Corleonezen geworden, en hij was zijn rechterhand.

Voor Nino was de Cosa Nostra alles; al het andere moest ervoor wijken. Zelfs hijzelf wist niet hoeveel mensen hij had gedood sinds de avond van de moord op Fredo, toen hij ervan was gaan dromen een legende te worden. Maar hij had geen spijt van wat er in het verleden was gebeurd.

En ook niet van het feit dat zijn leven, evenals dat van zijn vrouw Rosa, in feite een epos van twee geesten zonder faam of glorie was en dat hij bewust afstevende op misère en eenzaamheid.

Rosa Martinez was bijna achttien. Ze was opgegroeid in een gezin van de oude stempel, met twee broers en een autoritaire vader die met ijzeren vuist over haar regeerde. Hij was een man aan wie ze voortdurend toestemming moest vragen, ook om haar mond open te doen.

Ze had één passie: klassiek ballet.

Maar ook die moest ze noodgedwongen opgeven.

Op haar zeventiende was ze gestopt met dansen omdat haar vader haar passie niet fatsoenlijk vond.

‘Toen je klein was, vond ik het prima,’ luidde zijn verklaring. ‘Kleine meisjes in tutu zijn lief en schattig. Maar nu je groot bent is het ongepast om nog balletlessen te volgen. Je weet niet hoe danse-ressen zijn, Rosa, het zijn allemaal slechte vrouwen!’

Rosa leefde als een kluizenaar in een bescheiden appartementje op de tussenverdieping van een klein flatgebouw van drie verdiepingen in Palermo, in het hart van de buitenwijk Addaura. Ze ging naar school en kwam weer thuis. Iets anders mocht ze niet. Als ze meer dan twintig minuten nadat de schoolbel was gegaan thuis kwam, zwaaide er wat. Haar kamer keek uit op straat en was voorzien van spiegelglas om te voorkomen dat iemand naar binnen kon kijken. Er zaten zelfs tralies voor de ramen, die haar vader door een smid had laten maken. Officieel om de muizen die in de wijk de koelkasten en vaatwassers plunderden uit de flat te weren, maar

eigenlijk om te voorkomen dat zijn dochter nog een keer uit huis zou ontsnappen.

Dat was gebeurd op het feest voor de achttiende verjaardag van Clara, haar hartsvriendin, die al een week bezig was geweest met de organisatie van de avond.

‘Kom op, Rosa, je moet komen, al onze vrienden zijn er!’ had Clara op school in de pauze gezegd.

Er zou taart zijn, ze zouden naar muziek luisteren... Kortom, een vrolijke avond, anders dan anders.

Clara woonde op de derde verdieping van een gebouw aan de andere kant van de straat. Rosa kende haar hele familie. Ze was zelfs een keer tot over haar oren verliefd geweest op haar broer Matteo, die iets ouder was dan zij en haar geen blik waardig keurde omdat hij een ouder, knap vriendinnetje had op wie hij stapelgek was.

‘Papa, mag ik vanavond naar Clara?’

Rosa’s vader vond het maar niks als hij wist dat zijn dochter ergens naartoe ging zonder dat hij erbij was. Zelfs als ze alleen maar naar de kruidenier op de hoek ging werd hij al humeurig.

Laat staan als ze ’s avonds weg wilde.

Hij was jaloers, ziekelijk bezitterig, op een verstikkende manier.

Een bezitsdrang waarvan hij in al die jaren niet genezen was, maar die hij over het algemeen camouflerde door de onbuigzame ouder te spelen.

‘Nee, dat mag niet, het is al laat en morgen moet je weer naar school,’ had hij haar vanuit zijn luie stoel toegesnuwd.

Ze waren net klaar met eten.

‘Alsjeblieft, papa, Clara zou het zo leuk vinden! Al mijn vrienden gaan!’

‘Ik zei nee, ik vertel Clara’s vader wel waarom je niet mag komen. En geef me nu een kus en ga naar je kamer, ik wil je niet meer zien tot morgenochtend. Welterusten.’

Het feest begon om negen uur.

Rosa was altijd gehoorzaam, maar dit feest was te belangrijk voor haar. Ze vroeg nooit iets en ze was het zat om zich huilend in haar kamer op te sluiten.

Haar broers mochten uitgaan en thuiskomen zo laat ze maar wilden, maar zij niet.

Ik ben verdomme geen kind meer.

Voor één keer had ze haar eigen zin gedaan.

Ze had Clara gebeld, die al helemaal ongerust was, en had haar gesust.

‘Rustig maar, ik zorg wel dat ik kom.’

Ze had een spijkerbroek en een blauw vest aangetrokken, had het licht uitgedaan en was aangekleed op bed gaan liggen wachten tot de anderen gingen slapen.

Tegen tien, toen ze geen enkel geluid meer hoorde, had ze het raam opengemaakt en naar beneden gekeken. Ze kon niet door de voordeur gaan, want dan zou haar vader haar horen. Het enige alternatief was zich uit dat ellendige raam te laten zakken.

Dat valt toch wel mee? Ik red het heus wel.

Dus was ze op de daklijst geklommen en met haar rug naar de straat op haar hurken gaan zitten, waarna ze de marmeren rand met beide handen had vastgegrepen en haar benen langzaam uit het raam had laten glijden. Stukje bij beetje, centimeter voor centimeter ging ze omlaag, maar op een gegeven moment, toen meer dan de helft van haar lichaam al buiten was, kwam ze tot stilstand en onderdrukte een gil van pijn. Drie vingers van haar linkerhand, die ze achter een metalen balk geklemd had, waren langs een scherpe punt gegleden en tot bloedens toe opengereten.

God, wat een pijn!

Rosa had losgelaten en was op de stoep gevallen. Ze had geprobeerd de klap met haar benen op te vangen, maar was op haar billen op de grond beland en was door haar rechterenkel gegaan, die nu ontzettend pijn deed.

Ze had hem verstuikt, en niet zo’n beetje ook.

Haar rug was beurs, haar arm deed zeer en ze had barstende koppijn.

En de pijn nam niet af en ging al helemaal niet weg.

Wat moet ik in godsnaam doen?

Er liep niemand op straat en er kwam verdomme zelfs geen auto voorbij.

Ze kon zich niet bewegen.

Ze begon te schreeuwen: ‘Help, help!’

Ze hoorde de stemmen van haar vrienden die het naar hun zin hadden en de muziek die, gedempt door de muren, uit Clara’s huis klonk.

Het was Vasco, ze was dol op Vasco.

Hij zong *Albachiara*.

Respiri piano, lalalalalaaa...

Haar enkel deed zo'n pijn dat ze niet eens meer kon ademen. Ze was op de grond gaan liggen, haar geest vertroebeld, haar ogen wanhopig op de donkere hemel boven haar gericht.

... sei chiara come lalalalalaaa...

Ze huilde.

... diventi rossa lalalalalaaa...

Inwendig zong ze met Vasco mee en ze kon er niet mee ophouden.

... e sei fantastica lalalalalaaa...

Rosa begon een hekel te krijgen aan die muziek; door de pijn in haar voet vond ze hem onverdraaglijk, heel irritant.

Een kweuling.

Zitto... basta...

... nei tuoi problemi lalalalalaaa

Ze was nogmaals gaan schreeuwen, harder deze keer.

'Help, help, papa!!!'

Sommigen in het gebouw sliepen al, anderen nog niet.

Het was nog niet eens zo laat.

Rosa had naar haar appartement gekeken: een straaltje licht kronkelde langzaam door het huis. Eerst was het licht in de gang aangegaan, toen in de keuken en uiteindelijk in haar kamer.

Het laatste beeld dat op haar netvlies gebrand stond voordat ze in het ziekenhuis terechtkwam, was dat van haar vader die haar in zijn kamerjas roerloos door het raam stond aan te kijken met een teleurgestelde blik in zijn ogen.

Hij haatte haar om wat ze had gedaan.

Ze had zijn vertrouwen beschaamd.

De volgende dag waren de tralies voor de ramen gekomen.

Nino Giaconia had al een tijdje een oogje op Rosa. Hij vond het een waanzinnig leuk meisje. Al kende hij haar niet, hij wilde zo graag deel uitmaken van haar leven dat hij dat zag als iets wat hij móést doen, verplicht, onvermijdelijk, zoiets als pijn. Ze was de ideale vrouw, met een klasse en een houding die niet onderdeden voor die van de modellen op televisie.

In zekere zin zag hij haar al helemaal aan zijn zijde staan.

Mijn echtgenote, mijn vrouw!

De eerste keer was Nino haar bij toeval tegengekomen. Hij stond als aan de grond genageld en het was meteen de eerste keer dat hij niet gehoorzaam was aan de Cosa Nostra.

Sindsdien kon hij alleen nog maar aan haar denken.

Hij droomde 's nachts zelfs van haar gezicht.

Verrek, ze is het einde!

's Ochtends ging hij met zijn zwager mee voor hun gebruikelijke ronde, 's middags hing hij wat rond voor de balletschool, alleen om Rosa naar buiten te zien komen. Hij keek naar haar tot ze langs hem heen liep en genoot nog de hele dag na van de roes van die herinnering. Zij had hem wel door en schonk hem zo nu en dan een kuise, vergenoegde glimlach die hem deed huiveren.

'Ze zag me staan, ze vindt me leuk, ik weet het zeker!'

'Vergeet dat kind toch,' bleef Occhiuzzo maar zeggen nadat hij een keer met hem mee was gegaan naar Rosa's school. 'Er zijn duizenden meisjes die leuker zijn dan zij!'

'Dat denk ik niet, Gaspare, dat denk ik echt niet,' reageerde Giaconia met een gepijnigd gezicht en ogen vol liefde.

Nino had Rosa al een week niet meer bij de balletschool gezien en werd nerveus. Als een gier die om een karkas cirkelt, reed hij steeds maar weer op zijn scooter langs haar huis in de hoop een glimp van het meisje op te vangen als ze voor het raam zou staan, al was het maar heel even.

Hij móést haar zien, anders werd hij gek.

Giaconia kende de omgeving van het gebouw op zijn duimpje. Hij was er op zijn scooter al minstens een miljoen keer langs gereden. Het appartement waar ze woonde was op de begane grond en keek aan twee kanten uit op de straat en aan de andere twee zijden op de binnenplaats.

Nino zag dat er iets veranderd was aan een van de twee ramen aan de achterkant, dat van Rosa's kamer: er zaten tralies voor. Die waren nog maar pasgeleden geplaatst, want de kalk rondom het traliewerk was nog vers. Door het spiegelglas kon hij niet naar binnen gluren, maar Rosa zag hém heel goed.

Ze wist niet eens hoe die jongen heette, maar begreep wel dat hij voor haar kwam. Dat gaf haar een goed gevoel.

Beschermd.

Bijzonder.

Ze was het niet gewend om zoveel aandacht te krijgen.

Al drie weken lang, sinds de avond van Clara's feest, had Rosa huisarrest – ze was levend begraven in haar kamer. Ze hinkte rond met haar verstuurde enkel. Haar vader had haar alleen toestemming gegeven om door het huis te lopen, en dan alleen om haar moeder te helpen met huishoudelijke klusjes.

Voor de rest wilde hij niet dat ze voor zijn voeten liep.

Giaconia kwam op vaste tijden langs haar raam, om tien uur 's ochtends en om vijf uur 's middags. Hij kwam aan en begon rondjes te rijden op zijn scooter. Inmiddels had hij sporen achtergelaten rondom de flat. Hij bleef een paar uur rondhangen en verdween dan weer. Rosa was de scooter aan het geluid gaan herkennen, en op een middag maakte ze gebruik van het feit dat haar moeder aan de telefoon was en zette ze – met het excuus dat ze de ramen ging zemen – het raam open en liet zich zien.

Hun blikken kruisten elkaar een ogenblik en waren een moment later met elkaar versmolten.

Ze werden één.

Even keken ze elkaar zonder iets te zeggen aan, zij met de ruitenreiniger in haar hand, hij met een sigaret in zijn mond.

Plotseling knikten ze allebei op hetzelfde moment instemmend, alsof ze elkaars gedachten konden lezen.

Rosa deed het raam dicht.

Nino trapte hard op de crank van zijn scooter en ging ervandoor.

'Het is genoeg geweest, mijn besluit staat vast, vanavond vertrek ik, ik loop weg,' vertrouwde Rosa haar hartsvriendin over de telefoon toe. 'Ik ben dit leven zat. Ik wil vrij zijn.'

'Maar Rosa, weet je het wel zeker, heb je er goed over nagedacht?' vroeg Clara vermanend. 'Je kent die Nino niet eens. Wat weet je nou van hem?'

'Niks,' zei ze, 'maar dat maakt niet uit, voor mij is het genoeg om te weten dat hij hier ver uit de buurt woont.'

'Wanneer zie ik je weer?'

'Gauw, Clara, wees maar niet bang. Ik hou van je. Dag.'

Nog diezelfde nacht werd de weduwe Merlo, de buurvrouw van de familie Martinez, wakker door een gedreun waardoor de hele slaapkamer trilde. Even dacht ze dat er een bom was ontploft. Toen ze de rolluiken omhoogdeed en naar buiten keek, leek het wel of er een vliegtuig op het gebouw was neergestort. In het appartement naast het hare zag ze een soort wervelwind. Her en der op straat lagen een stuk van een raamluik, een scharnier, het raamkozijn, het traliewerk en een hoop kalkgruis.

Nino had een jeep geregeld, zo'n zware, met een lier en een staalkabel. Hij had de haak aan de tralies bevestigd, het gaspedaal ingedrukt gehouden en zo de knal veroorzaakt.

Hij had Rosa meegenomen.

Ze waren samen gevlucht.

Een paar dagen hadden ze in het huis van Occhiuzzo gewoond, die hen niet al te enthousiast ontving. Daarna zei Nino tegen Rosa dat hij serieuze bedoelingen met haar had.

'Wil je met me trouwen?' vroeg hij even later.

'Ja,' antwoordde ze instinctief.

Daar was ze helemaal niet zo van overtuigd, maar ze moest daar weg. Ze droomde ervan te verhuizen naar een andere straat, een andere wijk en misschien zelfs een andere stad. Ze stikte in dat wereldje. Of ze wel of niet van Nino hield was bijzaak. Die jongen had haar gered. In de loop van de tijd zou ze misschien wel leren van hem te houden.

Giaconia pakte het aan zoals het hoorde, ging naar Rosa's vader en vroeg hem om haar hand. Hij gaf hem geld voor de reparatie van het raam en deed er 'een miljoentje' bij voor een cadeau voor zijn vrouw. Meneer Martinez had elke andere jongen tot moes geslagen en dan had hij Rosa misschien nog wel een jaar of twee opgesloten in haar kamer, maar hij wist wie Nino was, want in de buurt werd er zowel over hem als over zijn vrienden, de Corleonezen, gesproken.

Toen Giaconia toestemming vroeg om zijn dochter naar het altaar te voeren, had Mariano Martinez niet het lef om nee te zeggen.

Zijn zegen was slechts een formaliteit. Hij wist dat ze er toch al samen tussenuit geknepen waren en dat zijn dochter niet meer alleen van hem was.

Rosa vond Nino niet bijzonder leuk. Ze had zich in zijn armen geworpen omdat hij haar vader had verslagen en ze het zelfs met de duivel zou hebben aangelegd om dat huis maar uit te komen. Dat Nino misschien nog wel erger dan de duivel was, kon ze toen nog niet weten.

2

Rosa was woedend. Over een week zouden ze trouwen en ze mocht van Nino alleen haar directe familie uitnodigen. Verder niemand.

‘En Clara?’

‘Nee, geen vrienden,’ zei Giaconia ferm, ‘daar hebben we toch niets aan. Trouwens, ik mag haar niet...’

Even was hij stil en toen liet hij zich ontvallen: ‘Ze komt uit een slechte familie!’

Het was alsof hij haar meer duidelijk wilde maken dan hij los kon laten.

‘Waar heb je het over?’

‘Vertrouw me nou maar.’

Meer zei hij niet. Hij liet haar aan haar lot over en ging weg. Die avond belde Rosa Clara. Ze praatten wat over ditjes en datjes en daarna stelde haar vriendin met ontwapenende onschuld de cruciale vraag: ‘Hé, hoe gaat het met de voorbereidingen van de bruiloft? Ik wil alle details horen, toe, vertel...’

Rosa was in verlegenheid gebracht en zocht naar de juiste woorden om haar te vertellen dat ze haar niet uit mocht nodigen.

‘Clara, eerlijk gezegd...’

Ze kon de moed niet opbrengen.

Haar vriendin voelde haar gêne aan en begreep het op slag. Ze wist dat Nino haar niet mocht en verloste Rosa meteen van haar last.

‘Ik snap het, Rosa, rustig maar... als alles achter de rug is, gaan we samen een ijsje eten. Ik wens je alle goeds.’

‘Vergeef me, Clara...’

‘Maak je geen zorgen, ik weet dat het niet jouw schuld is. Dikke kus.’

Om in het diepste geheim te trouwen had Giaconia gekozen voor de Cappella della Sacra Spada. Het was een barokjuweeltje dat inge-

klemde stond tussen de betonnen flatgebouwen die de wijk Brancaccio verpestten. Een intiem, lieflijk plekje. Het leek gemaakt voor voortvluchtigen die niet bang waren voor God, voor gezochte criminelen met *lupara*-geweren in de auto en bidprentjes in hun zak die hun geloof najaagden met dezelfde onverstandige halsstarrigheid waarmee de politie hén najaagde.

Aan de achterkant van de kerk waren twee vluchtwegen: naar het noorden en naar het oosten. Aan de ene kant was er de provinciale weg naar Agrigento, aan de andere kant de snelweg naar Catania. Alleen daar konden bepaalde maffiosi met een passie voor ingewikkelde zaken in- en uitgaan zonder te veel in het oog te lopen.

Het was de enige plek in heel Palermo waar Nino Giaconia zich veilig voelde, bijna alsof hij thuis was.

De priester hoorde bij de clan; hij heette pater Mariano Zolfo. Het was een geestelijke die snel ter zake kwam en zich niet verloor in kletspraatjes. Hij wist zijn mond te houden en – belangrijker nog – hij stelde nooit vragen. Hij was zelf geen ‘man van eer’, maar het scheelde weinig. Hij was een neef in de tweede graad van een boss uit Villagrazia. De kerk gebruikte hij eerder als zijn eigen woning dan als het huis van Onze Lieve Heer. Bij arme mensen klemde hij zijn kiezen op elkaar en deed zich voor als een onkreukbaar persoon die nooit, maar dan ook nooit zijn ziel aan de duivel zou verkopen. Bij maffiosi nam hij geen risico: als het moment was aangebroken om de baas van dat moment te ontvangen, zette hij de deur wijd open en gaf hem brood. Voor pater Zolfo hadden vele mannen van eer het fascinerende van iets wat verboden is. Het was net een niet-verklaarde, onbeantwoorde liefde – intiem, vol en onweersstaanbaar, als een roeping. Hij vereerde hen en zette hen in gedachten heimelijk op een rij, als beelden in zijn persoonlijke, boosaardige kerststal.

Overdag luisterde hij naar hen en gaf hun raad. 's Avonds koesterde hij de herinnering, smachtend naar degenen die hij nog niet kende en die nog aan zijn verzameling ontbraken.

Twee dagen voor de bruiloft zocht Nino hem op. Nog voor hij zijn mond opendeed, gaf hij de geestelijke tien biljetten van honderd-duizend lire.

‘Pater, dit is voor de weeskindertjes,’ zei hij sarcastisch.

‘Dank je, Ninuzzo, dankjewel...’

De priester tilde zijn pij op en stopte het geld in zijn rechterbroekzak. Daarna liet hij Nino plaatsnemen in de sacristie en rende weg om de deur tussen zijn kantoor en de kapel dicht te doen. Aangezien de pastorie een doorgangshuis was, wilde hij voorkomen dat er weer eens onverwachts een lastpak op het verkeerde moment binnenkwam.

‘Ik ben er niet, voor niemand!’ zei hij tegen de jonge koster, die hij op wacht zette bij de deur.

Buiten adem ging hij terug en verontschuldigde zich omdat hij Giaconia had laten wachten.

‘Ninuzzo, ik ben een en al oor... vertel eens, wat kan ik voor je doen?’

De twee hadden onder elkaar meestal aan een half woord genoeg. In deze kerk waren de woorden net zo oppervlakkig als de gebeden.

Pater Zolfo was niet gek. Hij wist heel goed dat Nino niet uit liefdadigheid was gekomen. Er moest iets anders achter zitten. Hij wachte zich met geduld en wachtte tot de jongen ermee op de propen kwam.

‘Pater, ik moet u om een gunst vragen,’ begon de jonge Corleonees. ‘Over twee dagen ga ik trouwen en de ceremonie mag niet te lang duren, hooguit tien minuten, met het oog op... hoe zal ik het zeggen, met het oog op de openbare orde. Begrijpt u?’

De priester was met stomheid geslagen. Voordat hij antwoord gaf, probeerde hij te bedenken wat de jongen wilde zeggen.

Wat bedoelt hij met openbare orde?

Het duurde even, maar toen snapte hij het.

Hij is bang voor smerissen!

In de loop der jaren had Nino geleerd voorzichtig te zijn. Uit ervaring wist hij dat hoe minder tijd hij in Palermo doorbracht, des te kleiner de kans werd dat ze hem arresteerden. Je hoefde er de kranten maar op na te slaan: de stad zat vol voortvluchtigen die werden opgepakt op het moment waarop ze zich het veiligst waanden.

Maar is er ergens op de wereld een veiliger plek denkbaar dan een kerk? Nee!

Een kant-en-klaar huwelijk, dat moest hij hebben.

Pater Zolfo begreep het toen Nino zijn hand pakte, er nog vijf

biljetten van honderdduizend lire in legde en zijn hand sloot. Op het aanvankelijk vertrokken gezicht van de priester verscheen plotseling een samenzweerderig glimlachje.

‘Ninuzzo, hoe zou ik jou nu iets kunnen weigeren, je hebt zo’n groot hart! Goed, ik verwacht je over twee dagen, jullie mogen zelf zeggen hoe laat.’

De zwartrok was zich ervan bewust dat hij geen nee kon zeggen tegen iemand als Nino. Die boezemde je al angst in als je alleen maar naar hem keek. Hij wist dat de man vrijgevig was, maar hij zou hem nooit willen meemaken als hij kwaad was.

Pater Zolfo had in zijn leven al een hoop vreemde dingen gedaan, maar het was hem nog nooit gebeurd dat hij in zo korte tijd een voortvluchtige in de echt moest verbinden.

Het huwelijk werd om drie uur ’s middags gesloten. Om te zorgen dat het maar tot tien over drie zou duren, beperkte de priester de ceremonie tot het hoogstnoodzakelijke. Hij sloeg de openingsritus en de dienst van het woord over. Hij begon met het onzevader en concentreerde zich op de trouwbelofte en de zegening van de ringen.

Rosa kwam maagdelijk en beeldschoon de kerk in, gehuld in een spierwitte jurk die naar lavendel geurde. Ze had hem laten maken door een kleermaker op de Corso dei Mille, een van de weinigen die nog met de hand naaide. De jurk was van organza, met een geborduurd lijfje, pofmouwjtjes en een wijde, klokkende rok die tot de vloer reikte, als de uitgekomen knop van een omgekeerde tulp. Haar haar was bijeengebonden in een wrong, en door haar sluier heen was te zien dat ze een lichte make-up had aangebracht op haar diepzwarze, trillende ogen.

Nino droeg een blauw linnen pak met een wit overhemd en een zilvergrijze das, zijn schoenen waren glanzend zwart, zijn gezicht was gladgeschoren en rook naar Dior-aftershave, en zijn haar glom van de brillantine. Zijn kostuum en alles wat erbij hoorde had hij gekocht bij De Spuches, achter de Via Dante, die hun stoffen rechtstreeks uit India haalden en alles op maat maakten.

Rosa was elegant – een verfijnde, natuurlijke elegantie.

Hij niet. Hij leek houderig en niet op zijn plaats. Zijn spanning werd niet zozeer veroorzaakt door het feit dat hij met de vrouw van

zijn dromen trouwde, maar eerder door de gedachte dat hij zich moest haasten en er daarna vandoor moest. Als het had gekund, was hij het liefst in zijn eentje getrouwd, dat zou echt iets voor hem zijn geweest.

Dan was ik binnen anderhalve minuut klaar geweest!

Wat moest er gebeuren? Hij zou zijn verloofde een stuk papier laten tekenen, hij zou ook voor haar tot de Heer bidden en dat was het dan.

Schertsend, maar met een serieuze ondertoon, had hij het aan pater Zolfo voorgesteld, die hem in al zijn wijsheid – *met alle respect, dat spreekt* – berispelend had toegesproken.

‘Mijn zoon, hoe kun je nu zonder echtgenote voor het altaar verschijnen? De Heer zou beledigd zijn. En dan, wil je soms een bruiloft per correspondentie in het leven roepen?’

De eerste drie minuten van de ceremonie was Nino afwezig. Hij keek niet naar zijn vrouw, maar hield de ingang van de kapel in de gaten, uit angst dat er van het ene op het andere moment een peloton carabinieri zou opduiken met de mitrailleurs in de aanslag.

De rest van de tijd hield hij zich druk bezig met het controleren en bestuderen van elk gebaar en zelfs de kleinste bewegingen.

‘Is er iets?’ fluisterde Rosa hem voor het altaar toe.

‘Nee, schat, niets, ik ben gewoon geëmotioneerd.’

Dat was niet waar.

Nino voelde de ogen van Rosa’s familie in zijn rug prikken. Haar ouders waren er, en haar ooms, haar neven, en haar lievelingsbroer Pino die haar altijd had bijgestaan. De ander, Diego, was er niet; die had jaren geleden zijn geluk beproefd in de Verenigde Staten en zat nu in New York.

Giaconia was bang dat zijn lompe, onbehouwen gebaren de overhand zouden krijgen over zijn elegantie, die slechts uiterlijke schijn was – overduidelijk nep, niet passend bij zijn minotaurussenlijf. De ceremonie duurde niet langer dan een amen. Ze waren nog niet binnen of het was al afgelopen. Dankzij pater Zolfo kwam het bruidspaar binnen en was in een zucht weer vertrokken, als een vlaag van de sirocco. Ze waren snel – razendsnel – bij het jawoord aanbeland, nog vlugger bij het uitwisselen van de ringen en de kus, en namen daarna zonder al te veel plichtplegingen afscheid van alle genodigden die in de kerk zaten.

Veertig.

Twintig aan de ene kant van het middenschip en twintig aan de andere kant.

Toen stapten ze haastig in een auto die buiten met draaiende motor stond te wachten, en weg waren ze.

Ze gingen er net zo snel vandoor als de tien witte duiven die vanaf de kerktoren werden losgelaten en de glazen hemel tegemoet vlogen.

Pater Zolfo was blij.

Voordat Nino gevlucht was, had die hem de groeten overgebracht van zijn zwager, een van de bloeddorstigste killers van de Corleonezen, misschien wel het waardevolste en meest begeerde stuk dat nog ontbrak in de denkbeeldige kerststal van de priester.

Zijn droom.

Hij bedacht wat hij allemaal zou willen opgeven om alleen al een keer met Nino's zwager te mogen praten.

'Alles, zelfs dit,' zei hij bij zichzelf, terwijl hij het geld telde dat hij van Nino had gekregen.

Dat was niet waar, maar de priester van de maffiabazen maakte zichzelf graag wijs dat het wel zo was.